

สลาวอย ซิเช็กกับความหวาดผวาคู่ต่อ
ความรุนแรงเรอเทว: ความรุนแรงเรอเทวในสถานที่
วิธีการทางการเมืองแห่งศตวรรษที่ 21¹

Slavoj Zizek and the anticipation of
divine violence: divine violence as political
means in the 21st century

ชญาน์ทัศน์ ศุภชลาสัย
Chyatat Supachalasai

¹ ปรับปรุงจากบทความ คืออะไรแน่เทวความรุนแรง
บทความนำเสนอในเอกสารประกอบการสัมมนาทางรัฐศาสตร์ “การเมือง อำนาจ
และการบริหารหลัง 1980” 24-25 มีนาคม 2554 จัดโดยหลักสูตรรัฐศาสตร์
สำนักศึกษาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์
ณ อาจารย์วิจัย มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

สลาวอย ชิเช็กกับความรุนแรง
ต่อความรุนแรงแบริบท:
ความรุนแรงแบริบทในสถานะ:
วิธีการทางการเมือง
แบริบทศตวรรษที่ 21

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้พิจารณาความรุนแรงในทัศนะปรัชญาของสลาวอย ชิเช็ก บทความนี้มีสมมติฐานว่าความรุนแรงเป็นเรื่องของวิธีการทางการเมืองเพื่อบรรลุผลลัพธ์ทางการเมืองเมื่อความรุนแรงเป็นวิธีการเพื่อเป้าสัมฤทธิ์ทางการเมือง ความรุนแรงจึงนิยามว่าเป็นเพียงสัญชาตญาณมนุษย์เท่านั้น ความคิดเรื่องความรุนแรงปรากฏชัดเจนในหนังสือ Violence (2008) ซึ่งชิเช็กให้ความสนใจความรุนแรงที่ก่อขึ้นโดยกลุ่มคนที่ต่อต้านรัฐเป็นสำคัญ ชิเช็กพยายามเข้าใจความรุนแรงผ่านสายตาของคนที่ถูกตัดสิทธิและถูกลิดรอนความเสมอภาคทางการเมืองซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของสังคม ความรุนแรงที่ชิเช็กสนใจจึงไม่ใช่ความรุนแรงที่ริเริ่มโดยรัฐ แต่เป็นความรุนแรงที่ริเริ่มโดยกลุ่มคนที่

เป็นผู้เสียเปรียบของสังคม ความรุนแรงที่ซีเซ็กมุ่งเข้าใจอยู่ภายใต้บริบทของการเอารอดเอาเปรียบทางชนชั้นของชนชั้นที่ได้เปรียบในสังคมทุนนิยม ความรุนแรงของซีเซ็กยังเป็นการวิพากษ์ความเป็นอุดมคติของเสรีนิยมประชาธิปไตยที่ส่งผลให้คนส่วนใหญ่เลิกเคารพรัฐที่ร่วมมือกับชนชั้นนายทุนในฐานะผู้ปกครอง แต่มองรัฐที่ร่วมมือกับชนชั้นนายทุนในฐานะผู้ทรยศต่อหลักการความเป็นมนุษย์ ซึ่งนับเป็นการขบคิดถึงรัฐในฐานะผู้ทำลายหลักการของเสรีนิยมประชาธิปไตย ซีเซ็กพัฒนาแนวคิดเรื่องความรุนแรงจากสารนิพนธ์ของวอลเทอร์เบนญามิน ปรากฏผู้แยกความรุนแรงเป็นสองแนวทาง ความรุนแรงในแนวทางแรกเป็นความรุนแรงทางการเมืองที่ก่อขึ้นโดยรัฐผู้เป็นตัวแสดงทางการเมืองในการวางระเบียบกฎเกณฑ์ ความรุนแรงที่ก่อขึ้นโดยรัฐ เช่น รัฐประหาร การยึดอำนาจ ฯลฯ เป็นความรุนแรงที่ไม่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองและเศรษฐกิจที่ไม่เสมอภาคอย่างที่เป็นอย่างอยู่ ความรุนแรงโดยรัฐกลับยิ่งตอกย้ำให้กฎระเบียบและโครงสร้างสังคมที่เป็นมายังคงสงวนเป็นแบบแผนเช่นเดิม ซีเซ็กมีสมมติฐานความรุนแรงเรื่องนี้เช่นเดียวกันกับเบนญามินผู้เชื่อว่าความรุนแรงที่ก่อขึ้นโดยรัฐเป็นความรุนแรงแบบสงวนแบบแผนกฎเกณฑ์ (law - preserving violence) ส่วนความรุนแรงเทวะ (divine violence) เป็นความรุนแรงอีกรูปแบบหนึ่งที่ซีเซ็กหยิบยืมมาจากแนวคิดทางเทวะวิทยาของเบนญามินโดยปรับใช้เข้ากับบริบทของคฤหัสถ์ (secularism) มากขึ้น ความรุนแรงเทวะในทัศนะของซีเซ็กมุ่งมาดให้คนส่วนใหญ่เป็นผู้ดำเนินความรุนแรงเพื่อเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขสังคมที่เป็นอยู่ ความรุนแรงเทวะของซีเซ็กจึงเป็นความรุนแรงเทวะในบริบทที่ต่างกับของเบนญามินและเป็นความรุนแรงที่เป็นเงื่อนไขเชื่อมโยงอยู่กับความคาดหวังต่อการปฏิวัติสังคมนิยมและต่อชัยชนะของสาวก

คำสำคัญ: สลาวอย ชิเช็ก ความรุนแรงเฉพาะ

Abstract

This article considers on violence in the philosophy of Slavoj Zizek. The article hypothesizes that violence is a means to attain the political ends. If violence is the means to attain the political ends, violence ought not to be defined as human instinct. Zizek's viewpoint on violence was explicit in a book called *On Violence* (2008) to which Zizek understood violence that was significantly initiated by a group of people who resist the state. Zizek attempted to understand violence through the lens of people whose political rights were of depraved and were to be politically undermined of social equality. Violence that Zizek sought to apprehend is not violence initiated by state but by a disadvantageous people. Violence that Zizek maintains in his recognition is situated in the context of class exploitation, which has been carrying out by the privilege class in the capitalism society. Zizek's violence is also a critique of the idealistic attitude of liberal democracy, which is resulted in the people's disavowal of their obligation to the state as long as alliances between state and corporatism are concerned. Instead, people have been viewing state as a traitor of

the humanitarian principle, which maintains the view that state is rather an offender to the principle of liberal democracy. Zizek develops the view on violence from the thesis of violence by Walter Benjamin, who distinguishes violence in two categories. The first category of violence is a violence exercised by state as equally a political actor in forging a legal legitimacy. Violence exercised by state, such as the coup de tat, does not lead to a restructuration of the existing politics and economics characterized by inequality. Violence exercised by state exacerbates law, order, and social structure to preserve its status quo. Zizek shares this thesis on violence of Benjamin, who maintains that violence by state is the “law-preserving violence”. Meanwhile, divine violence is another category of violence to which Zizek borrowed from Benjamin’s thesis on theology, by adapting it in a context of secularism. Zizek’s divine violence determines a majority of people to run a course of violence in order to transform the existing social condition. Zizek’s divine violence is situated in a different context to Benjamin’s and becomes the condition of violence that is linking to the expectation of social revolution against capitalism and to the triumphant of the communist fellows in the 21st Century.

Keywords: Slavoj Zizek, Divine violence

เกริ่นนำ: ความจำเป็นต่อการเรียกธำรงความรุนแรง
กระบวนทัศน์ในสังคมการเมืองโลกนับจากช่วงปลายปี 1980
ยุคแห่งความรุ่งเรืองที่เสรีประชาธิปไตยเป็นกระหลักของเศรษฐกิจ
การเมืองโลก จนนำมาสู่ความรุนแรงของกระบวนทัศน์ใหม่ที่มาควบคู่
กับกระแสทุนนิยมซึ่งส่งอิทธิพลของมันไปยังทั่วทุกมุมโลก ความ
รุ่งเรืองของกระแสทุนนิยมกลายมาเป็นเจตคติที่กุมจับจิตสำนึกของ
คนทุกคนให้หลงเพลิดเพลินกับนิยายฝันหวานของการพัฒนาประเทศใน
ทั่วทุกมุมโลกอย่างพร้อมเพรียงกัน เส้นแบ่งที่ขาดสะบั้นลงเป็นที่
เรียบริยอระหว่างประเทศเจ้าอาณานิคมกับประเทศอดีตดินแดน
อาณานิคม รวมถึงเส้นแบ่งที่ถูกตัดขาดระหว่างเสรีประชาธิปไตยและ
คอมมิวนิสต์ ได้ทำให้การवादฝันถึงอนาคตของการพัฒนาประเทศ
ของทั่วทุกมุมโลก ปราศจากการเกี่ยวงอนจากการแบ่งเป็นตะวันออก/
ตะวันตก ที่ดูจะฝากความหวังไว้ร่วมกันในกระบวนทัศน์แห่งความเป็น
เสรีประชาธิปไตยและการพัฒนาสังคมภายใต้กรอบความคิดแบบ
ทุนนิยม

ขณะที่สังคมการเมืองในระดับโลกซึ่งถูกขับเคลื่อนด้วยระบบ
เศรษฐกิจแบบทุนนิยมพัฒนาแบบอย่างก้าวในลักษณะค่อยเป็นค่อยไป
นั้น ก็มีใช้ว่าตัวระบบทุนนิยมปราศจากการประสพซึ่งความอ่อนแอ
ความขัดแย้ง และความถดถอยที่เกิดขึ้นเป็นเงาตามตัวการพัฒนา
ประเทศให้เข้าสู่สังคมอุตสาหกรรมได้นำมาสู่ปัญหาหลากหลาย
มากมายเหลือคณานับ ถ้าหากชี้แจงแถลงไขปัญหาออกมาทั้งหมดก็ล้วน
แล้วแต่จะเป็นปัญหาที่ยังสุมค้างคาไม่ได้รับการสะสางแต่ครั้งอดีต
อาทิ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาค่าจ้างแรงงานไม่มีความเป็นธรรม
ปัญหาการละเมิดทรัพย์สินทางปัญญา ปัญหาสิทธิมนุษยชน ฯลฯ
ซึ่งปัญหาเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ยังมีได้รับการแก้ไขรองรับด้วยระบบ

เศรษฐกิจการเมืองที่มีความเป็นธรรมกับทุกฝ่ายมากขึ้น แน่แน่นอนว่าระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมกลับยิ่งส่งเสริมทำให้ปัญหาเหล่านี้ชัดเจนขึ้นในระดับทวีคูณ ฉะนั้น การเพิกเฉยต่อปัญหาเหล่านี้จึงเท่ากับเป็นการเพิกเฉยต่อความรุนแรงที่เกิดขึ้นในยุคทุนนิยมตามไปด้วย²

การร่ำร้องเรียกร้องสิทธิทางการเมืองเพื่อขจัดอิทธิพลของความรุนแรงเชิงระบบ (systemic violence) จากทุนนิยมนั้น จุดประสงค์หลักก็เพื่อการประสานรอยร้าวและความเจ็บปวดของผู้ยากไร้ ผู้คร่ำครวญเรียกร้องหาความยุติธรรมและคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นมานานนับหลายศตวรรษ³ ท่ามกลางข้อเรียกร้องแสวงหาสิทธิทางการเมืองเพื่อค้ำจุนวิถีชีวิตที่เปี่ยมด้วยมนุษยธรรม สิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค และการพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นเหล่านี้ ก็ได้รับการตอบสนองด้วยการมาถึงของวิถีคิดแบบคอมมิวนิสต์ของสลาวอย ชิเช็ก (Slavoj Zizek) ผู้นำเอาความคิดและมรดกทางปรัชญาเรื่องความรุนแรง (violence) เข้ามาทำการอภิปรายและตกแต่ง เพื่อให้มีความสอดคล้องกันกับยุทธศาสตร์แห่งยุคสมัยของศตวรรษที่ 21 หากคิดตามตรรกะของชิเช็ก คำถามหลักสำคัญของบทความนี้จึงหนีไม่พ้นคำถามเชิงปรัชญาการเมืองที่ว่าความรุนแรงจะเป็นแนวทางในการแสวงหาทางออกภายใต้สภาพการณ์ทางเศรษฐกิจการเมืองของสังคมทุนนิยม ที่มวลชนส่วนใหญ่ถูกรายล้อมด้วยความรุนแรงต่อชีวิตและ

² Slavoj Zizek. *Living in the End Times*. pp.168-169.

³ ในเรื่องนี้ชิเช็กอธิบายได้ดีมากกว่า การคร่ำครวญหาความรุนแรงเพื่อการคัดง้างกับความรุนแรงระบบ คือมรดกวิถีทางการเมืองที่คนเรียกร้องมานับแต่ก่อนประวัติศาสตร์ จวบจนกระทั่งปัจจุบัน ประวัติศาสตร์ของความรุนแรงก็ยังไม่เกิดขึ้น หากแต่ต้องเป็นสิ่งที่ต้องดำเนินต่อไปและเกิดขึ้นจริงอย่างเป็นรูปธรรม รายละเอียดโปรดดู Slavoj Zizek. *Ibid*. pp. 292, 392-393.

สภาพความเป็นอยู่ของพวกเขา

การร่ำร้องเรียกหาความรุนแรงจึงเป็นความใฝ่ฝันของคอมมิวนิสต์ฝ่ายซ้ายขนานแท้อย่างซีเช็กผู้ซึ่งดูยังมีความหวังว่าได้อยู่กับวิธีคิดแบบคอมมิวนิสต์ในสถานะของมรรควิถีทางการเมืองเพื่อการหลุดพ้นออกจากสภาพความรุนแรงเชิงระบบของระบบทุนนิยม หนึ่งในข้อเสนอของซีเช็กก็คือการหยิบยกนำเอาวิธีคิดเรื่องความรุนแรงเทวะ (divine violence) ขึ้นมาเป็นข้อเสนอที่มีความเป็นไปได้ต่อแนวทางทางการเมืองของฝ่ายซ้ายแบบดั้งเดิม ซีเช็กตั้งข้ออภิปรายต่อประเด็นความรุนแรงเทวะอย่างค้อยเป็นค้อยไปและด้วยความระมัดระวัง โดยเขาหลีกเลี่ยงการสรุปรวบรัดว่าความรุนแรงเทวะคือเรื่องเดียวกันกับการปฏิวัติชนชั้น และมีได้ตั้งประเด็นสรุปรวบรัดว่าความรุนแรงเทวะคือทางออกเดียวต่อวังวนแห่งความยุ่งเหยิงทางเศรษฐกิจการเมืองภายใต้ระบบทุนนิยม ซีเช็กตั้งประเด็นแต่เพียงว่าความรุนแรงเทวะ “อาจจะเป็นเพียงแค่อีกผืนหนึ่งของฝ่ายซ้ายต่อเหตุการณ์ “อันบริสุทธิ์” ซึ่งยังมีได้เกิดขึ้นจริงเป็นรูปธรรม”⁴

ส่วนตัวผู้เขียนผู้ซึ่งได้ทำการสำรวจงานว่าด้วยความรุนแรงของซีเช็กอย่างถี่ถ้วนแล้วนั้น ผลปรากฏว่ารายละเอียดเนื้อหาซึ่งมีความเกี่ยวข้องสอดคล้องกับเรื่องความรุนแรงเทวะกลับมีมิติอื่นที่แฝงเร้นอยู่มาก เนื่องจากงานเขียนของซีเช็กเป็นงานที่มีความสลับซับซ้อนจนเป็นการยากยิ่งต่อการสรุปใจความ ดีความออกมาในทิศทางการอ่านที่แน่นอน แต่กระนั้นก็ตามผู้เขียนเห็นว่ามันมีความจำเป็นเสียเหลือเกินที่เราต้องจับนำเอาข้อเสนอของซีเช็กมาอภิปรายร่วมกับนักคิดผู้เป็นเจ้าของความคิดเรื่องความรุนแรงเทวะ ซึ่งคนที่เป็น

⁴ Slavoj Zizek. *Violence*. p.196.

เจ้าตำรับแนวคิดนี้คือ วอลเทอร์ เบเนยามิน (Walter Benjamin) การทำความเข้าใจเรื่องความรุนแรงเฉพาะของซีเช็กจึงย่อมปราศจากความรัดกุม หากไม่เข้าใจความรุนแรงเฉพาะซึ่งนำเสนอโดยเบเนยามิน แต่พอเป็นสังเขปเสียก่อน

ด้วยเหตุฉะนั้นในส่วนถัดไปของบทความจึงเป็นการทบทวนวรรณกรรมข้ออภิปรายเรื่องความรุนแรงของเบเนยามินต่อเนื่องกันไป ด้วยการอภิปรายเรื่องความรุนแรงที่มีความใกล้เคียงกันของยอร์จ โซเรล (George Sorel) เพื่อเปิดข้อถกเถียงการอภิปรายเรื่องความรุนแรงในรูปแบบของปรัชญาการเมือง ซึ่งความคุ้นชินและการมองเห็นประเด็นความรุนแรงในสถานะของปรัชญาการเมืองจะช่วยทำให้ทุกฝ่ายยอมรับว่าความรุนแรงมิใช่ความรู้ได้เพียงสา หากแต่อาจแฝงเร้นด้วยมิติแห่งความเป็นจริยศาสตร์ที่มีความลึกซึ้งซึ่งกินใจก็เป็นได้ หลังจากการอภิปรายในเชิงปรัชญาการเมืองต่อประเด็นความรุนแรงของนักคิดทั้งสองท่านสิ้นสุดลงจึงค่อยเป็นการนำเสนอข้อถกเถียงเรื่องความรุนแรงเฉพาะในบริบทพจนานุกรมแห่งศตวรรษที่ 21 ของซีเช็กถัดไป ซึ่งในส่วนนี้นับว่าเป็นที่น่าสังเกตอย่างยิ่งว่าความรุนแรงเฉพาะซึ่งมีความเป็นทฤษฎีเก่า (old theory) จะได้รับการตกแต่งภายใต้บริบทใหม่ (new context) ของซีเช็กและมีเนื้อหาสาระทางทฤษฎีที่แตกต่างกันออกไปอย่างไรกับข้อเสนอของเบเนยามิน สาระสำคัญของส่วนนี้อยู่ตรงที่ว่าองค์ประกอบในการดำเนินถึงความรุนแรงเฉพาะต้องมีปัจจัยใดเป็นองค์ประกอบบ้าง มรรควิธีทางการเมืองของความรุนแรงเฉพาะมีช่วงความกว้างความลึกในข้อเสนอทางการเมืองที่สำคัญอย่างไรบ้าง

ข้ออภิปรายทั้งหมดที่ร่ายมานี้จะนำพามาสู่บทสรุปสุดท้าย อันว่าด้วยความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันระหว่างความคิดของซีเช็ก เบเนยามิน และโซเรลบทที่ผู้เขียนหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นการจุด

ประกายการศึกษาแนวคิดทางทฤษฎีปรัชญาการเมืองในลักษณะของการสร้างข้อเปรียบเทียบมนต์เสน่ห์ของการเทียบเคียงความเหมือนและความแตกต่างของนักปรัชญาแต่ละท่าน หนึ่งในจำนวนบทเรียนที่เราในฐานะของนักเรียนทฤษฎีการเมืองควรพึงระลึก ณ ที่นี้ไม่มากนักน้อยก็คือรูปโฉมที่เปลี่ยนแปลงไปจากทฤษฎีดั้งเดิมของนักคิดผู้ลือนามในอดีต ย่อมขึ้นอยู่กับการใช้ในบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป สิ่งนี้เองคือบทเรียนที่เราเรียนรู้ได้อย่างน้อยก็จากงานเขียนชิ้นสำคัญของซีเช็ก

สำรวจประเด็นตกเถียงเกี่ยวกับความรุนแรงในรูปแบบ ปรัชญาการเมือง: เบนยามินและโซเรล

หากทำการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนถึงข้อถกเถียงบนฐานคิดทางปรัชญาการเมืองเกี่ยวกับความรุนแรง (violence) ของสลาวอย ซีเช็ก (Slavoj Zizek) จะเห็นได้ว่าข้ออภิปรายเชิงปรัชญาของซีเช็กไม่สามารถถูกตีความอย่างแยกตัวออกจากข้อถกเถียงบนเรื่องเดียวกันของนักปรัชญาผู้ลือนามในอดีต การอภิปรายถึงความรุนแรงของซีเช็กจึงสมควรเป็นการตีความโดยวางพื้นฐานที่การเปิดประเด็นสนทนาร่วมกันของซีเช็กและนักปรัชญาผู้ลือนามเหล่านั้น

ในส่วนนี้ของบทความจึงวางจุดประสงค์หลัก คือเป็นการสำรวจข้อถกเถียงในรูปแบบของปรัชญาการเมืองเกี่ยวกับประเด็นความรุนแรงของนักปรัชญาสองท่านคือ วอลเตอร์ เบนยามิน (Walter Benjamin) และ จอร์จ โซเรล (George Sorel) เป็นแต่สาระสำคัญพอเป็นสังเขปก่อนในเบื้องต้น ส่วนสาเหตุหลักที่ผู้เขียนหยิบยกความคิดของนักปรัชญาทั้งสองท่านมาเปิดประเด็นสนทนาโดยสังเขปก็เพื่อเป็นการเปิดเผยให้เห็นถึงมุมมองหลังความคิดและสาร์ตละสำคัญของการอภิปรายเรื่องความรุนแรงที่วางตัวในบริบทของต้นศตวรรษที่ 20 เพื่อตอบสนอง

ต่อโจทย์สำคัญทางการเมืองอย่างน้อยสองประการ (1) บนเงื่อนไขที่ว่าเมื่อสังคมเศรษฐกิจการเมืองในระดับโลกได้คล้อยตัวเข้าสู่ยุคทุนนิยมเสรีประชาธิปไตยเป็นที่เรียบร้อยแล้วท่ามกลางความร่วมมืออันเป็นที่ประจักษ์ได้ของเราทุกคนในขณะนี้ ความรุนแรงยังถือเป็นมรรควิธีหรือเป็นทางออกทางการเมืองให้กับเราได้อย่างไรบ้าง (2) บนข้อสมมติฐานทางทฤษฎีที่ว่าข้อถกเถียงและสารัตถะสำคัญทางปรัชญาของความรุนแรง มีการเคลื่อนย้ายเปลี่ยนผ่านจากบริบทหนึ่งเข้าสู่อีกบริบทหนึ่ง สาระสำคัญของความรุนแรงจะมีทิศทางและแนวโน้มที่เปลี่ยนผ่านเกิดขึ้นอย่างบ้าง

ส่วนข้อถกเถียงประเด็นเรื่องความรุนแรงที่อภิปรายโดยเบนยามินสามารถพิจารณาผ่านงานเขียน “Critique of Violence” (Zur Kritik der Gewalt)⁵ งานเขียนที่เบนยามินประพันธ์หลังช่วงสงครามโลกครั้งที่หนึ่งผ่านพ้นไปได้ไม่นาน สาระที่เบนยามินให้ความสนใจคือความสัมพันธ์ระหว่างการจัดระเบียบกฎเกณฑ์ (law-keeping function) กับเรื่องของความยุติธรรม (justice) ซึ่งทั้งสองสารัตถะเป็นสารัตถะที่ผูกโยงอยู่กับความรุนแรง ซึ่งความโดดเด่นของ “Critique of Violence” ก็คือบทสำรวจความรุนแรงที่ส่วนตัวของเบนยามินได้ทำการจำแนกแจกแจงความรุนแรงออกเป็นสองประเภท ได้แก่ ความรุนแรงตำนาน (mythic violence) และความรุนแรงเทวะ (divine violence) ความรุนแรงสองประเภทที่เบนยามินอภิปรายโดยพยายามรักษาสมดุลของข้อเสนอและสารัตถะความคิดของความรุนแรงทั้งสองประเภท อย่างประณีตบรรจงความต่อเนื่องเชื่อมโยงกันระหว่าง

⁵ Walter Benjamin. Critique of Violence. in *Reflections: Essays, Aphorisms, Autobiographical Writings*. pp. 277-300.

ความเจ็บปวด รวดร้าวและการไร้ซึ่งศรัทธาต่อโลกก็ย่ำสถาน จนต้องหันหลังให้การชำระ บาบด้วยอำนาจแห่งพระเจ้าให้เห็นความเชื่อมโยงทางความคิดเกี่ยวกับความรุนแรงของเบนยามินที่คอยนำเสนอและดำเนินเป็นไปอย่างไม่เร่งรีบ

การอภิปรายของเบนยามินเริ่มต้นที่ความรุนแรงประเภทแรก ความรุนแรงตำนานหมายถึงกิจกรรมทางการเมืองที่มีหน่วยวิเคราะห์รวมศูนย์ไปที่ตัวของรัฐ (state) จุดมุ่งหมายหลักของความรุนแรงตำนานก็คือเพื่อการสถาปนากฎระเบียบที่ชัดเจนขึ้นภายในรัฐ ความรุนแรงลักษณะนี้เป็นทั้งแบบ “สร้างกฎ” (law-making violence) พร้อมเพรียงไปกับ “การรักษากฎ” (law-preserving violence) ความรุนแรงตำนานคือความรุนแรงที่มีความเกี่ยวข้องกับโชคชะตาชีวิต (fate) ของคนผู้อาศัยในรัฐประชาชาติ กล่าวก็คือแม้ว่าคนทุกคนในฐานะที่มีความรับผิดชอบเป็นส่วนหนึ่งของการเป็นทั้ง “ผู้สร้าง” และ “ผู้รักษา” กฎเกณฑ์แต่คนทุกคนล้วนแต่ตกอยู่ภายใต้โชคชะตาที่คาดการณ์ไม่ได้เช่นกัน ภายใต้ช่วงเวลาที่มีการสร้างกฎเกณฑ์และการรักษากฎเกณฑ์ กลับกลายเป็นการถูกแปลความโดยผู้มีอำนาจแห่งรัฐประชาชาติ กลุ่มคนที่หวงคืนการรักษากฎเกณฑ์สู่ปวงชนด้วยการสถาปนากฎการใช้กำลัง ในลักษณะเข้าประหัตประหารคนในรัฐพร้อมทั้งลดทอนความเป็นเสรีชนของคนเสียจนสิ้น กลุ่มคนที่กำลังสวมบทบาทเป็นองค์พระผู้เป็นเจ้าจอมปลอม (pagan gods) สวมอ้างว่าการใช้กำลังถือเป็นการกระทำเพื่อทั้งสร้างและรักษากฎเกณฑ์ โดยมีชะตาชีวิตของคนในรัฐประชาชาติและโชคชะตาความอยู่รอดของพวกเขาเป็นเดิมพันเท่านั้น⁶

หากปฐมฐานความคิดเพียงแต่ประการสำคัญของเบนยามิน คือ

⁶ Ibid. p.297.

ความไม่เชื่อในความก้าวหน้าของมนุษยชาติตามโชคชะตาที่ขับเคลื่อนประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ จากตรงนี้เองที่การไถ่บาปความโสมมและกักขังของประวัติศาสตร์มนุษยชาติจะเป็นอื่นไม่ได้เลย นอกเสียไปจากพลาณภาพแห่งความรุนแรงบริสุทธิ์ของพระเจ้าเท่านั้น ทั้งนี้อาศัยจากสมมติฐานความคิดแบบเทววิทยาการเมือง (political theology) ทำให้เบนยามินนำเสนอความรุนแรงประเภทที่สอง ความรุนแรงเทวะอันมีความหมายถึงความรุนแรงที่เป็นมรรควิธีที่บริสุทธิ์ ผุดผ่อง (pure means) ที่สุดโดยมิได้มีนัยยะอ้างอิงถึงรูปธรรมของผลลัพธ์ปลายทางที่เป็นจุดสิ้นสุดความรุนแรงลักษณะนี้เป็นทั้งการต่อกร ขับไล่ รวมถึงเป็นการชดใช้ชำระบาปให้กับกฎเกณฑ์ทางการเมืองที่ดำเนินคงอยู่อย่างปราศจากซึ่งจริยธรรมทางการเมือง ความรุนแรงเทวะนอกจากจะหมายถึงการชำระล้างอย่างไม่มีการนองเลือดยังรวมถึงเป็นการทำให้สิ่งที่กำลังดำเนินเป็นไปอยู่ต้องอันตรธานสูญหายไปในพื้นที่ทันใดด้วยอำนาจสิทธิขาดขององค์เทวะ⁷ ถ้าหากพูดในภาษาแบบเทววิทยาแล้วความรุนแรงเทวะคือการเปิดเผยองค์ (Revelation) ของพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของ พร้อมทั้งเป็นการยกบาปให้กฎเกณฑ์อันโสมมของโลกมนุษย์ (Redemption) โดยพร้อมเพรียงกัน ดังที่เบนยามินเน้นย้ำว่า “ความรุนแรง เทวะถือเป็นการสร้างความบริสุทธิ์ที่ไม่ใช่ให้กับความรู้สึกผิดของคน แต่เป็นชำระล้างความบริสุทธิ์ให้กับความรู้สึกผิดของตัวเอง” (not of guilt, however, but of law)⁸

ปมประเด็นปัญหาเรื่องความรุนแรงของเบนยามินเชื่อมโยงสู่ความคิดของออร์จ โซเรล (George Sorel) นักปรัชญาการเมือง

⁷ Ibid.

⁸ Ibid.

ชาวฝรั่งเศส บุคคลผู้ร่วมสมัยกับเบนยามินผู้ประสบผลสำเร็จในการตีความและผู้ทำการเจียรไนการแบ่งแยกความรุนแรงทางการเมืองออกเป็นสองประเภทเช่นเดียวกันกับเบนยามิน⁹ รากฐานความคิดทางการเมืองของโซเรลได้รับอิทธิพลอย่างยิ่งยวดจากคาลมาร์กซ์ (Karl Marx) โซเรลถือฐานความคิดเช่นเดียวกันกับมาร์กซ์ว่าการต่อสู้ดิ้นรนทางการเมืองของชนชั้นกรรมาชีพคือแนวทางของการสถาปนาความรุนแรงทางการเมืองอันเป็นมรรควิธีอันบริสุทธิ์ที่สุด¹⁰ ด้วยฐานคิดทางการเมืองลักษณะนี้นอกจากจะทำให้โซเรลแยกการตีความของตนเองออกจากเบนยามินในส่วนของทฤษฎีความรุนแรง (ขณะที่เบนยามินพิจารณาที่ตัวองค์ทฤษฎีในสถานะที่สร้างความชอบธรรมต่อการสถาปนาความรุนแรง โซเรลกลับพิจารณาที่ตัวคนโดยเฉพาะอย่างยิ่งชนชั้นกรรมาชีพ) ยังเป็นการทำให้โซเรลกล้าหาญพอที่จะตั้งประเด็นทางปรัชญาว่าในการพิจารณาความรุนแรงทางการเมืองให้ได้อย่างละเอียดถี่ถ้วนจำเป็นเหลือเกินที่จะต้องพิจารณาความรุนแรงสองประเภทซึ่งมีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง

ความรุนแรงประเภทแรกโซเรลเรียกว่าเป็นการกระทำทางการเมือง (political strike) ซึ่งภาคแสดงหลักของการก่อความรุนแรงประเภทนี้ก็คือตัวรัฐประชาชาตินั่นเอง โซเรลกล่าวสรุปอย่างได้ใจความว่าการกระทำทางการเมืองของรัฐประชาชาติซึ่งถูกผูกโยงเข้ากับชนชั้นกลางนั่นเอง ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกที่โซเรลสรุปว่า “การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับอำนาจรัฐอันเป็นพื้นฐานให้กับเจตคติของพวกเขาเอง ในระบบการเมืองปัจจุบันนักการเมือง (ผ่านทางความเป็น

⁹ George Sorel. in Walter Benjamin. *Critique of Violence*. p.291.

¹⁰ Ibid.

สังคมนิยมของพวกเขา) กำลังวางรากฐานเพื่อการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลางและเพื่อระเบียบวินัยแห่งอำนาจ ซึ่งจะทำให้พวกเขาไม่ได้รับผลกระทบจากการวิพากษ์วิจารณ์อย่างรุนแรงของฝ่ายตรงข้าม ทำให้พวกเขาสามารถสร้างความเจ็บได้ อีกทั้งยังคงมีการไหลออกมาซึ่งบทบัญญัติจอมโปปดของพวกเขานเอง”¹¹ และโดยผลลัพธ์ของการกระทำทางการเมืองสุดท้ายแล้วกลับเป็นบ่อเกิดของการโยกย้ายถ้ายโอนอำนาจทางการเมืองระหว่างอภิสิทธิ์ชนคนแล้วคนเล่า¹²

ส่วนความรุนแรงประเภทที่สองคือการโจมตีของเหล่าคนสามัญหรืออีกนัยหนึ่งก็คือการโจมตีของเหล่ากรรมกร (proletarian strike) จุดประสงค์หลักของความรุนแรงประเภทนี้คือการทำลายอำนาจรัฐประชาชาติซึ่งกำลังถูกรบงำโดยชนชั้นกลาง¹³ ข้อเสนอนี้เห็นได้อย่างชัดว่าโซเรลได้รับอิทธิพลความคิดของมาร์กซ์¹⁴ ส่วนตัวของโซเรลเองก็สร้างประเด็นโต้แย้งอย่างชัดเจนว่า “การโจมตีของเหล่าคนสามัญ เป็นการประกาศกร้าวที่ชัดเจน ถึงความไม่แยแสต่อการสะสมพอกพูนทางวัตถุ (ของชนชั้นกลาง) ผ่านทางการยึดครองอำนาจทางการเมืองของพวกเขา เป็นการประกาศกร้าวถึงความตั้งใจที่จะทำให้รัฐถึงกาลสูญสิ้น รัฐคือ...รากฐานของการดำรงคงอยู่ของเหล่าชนชั้นนำ เหล่าผู้คนที่ประโยชน์จากการประกอบกิจการทางอาชีพของ

11 Ibid.

12 Ibid

13 Ibid.

14 โปรดดูข้อถกเถียงเรื่องการต่อสู้ของชนชั้นกรรมกรที่มีชนชั้นกลางเป็นศัตรูตัวสำคัญได้ใน Karl Marx. Communist Manifesto. in *Essential Thinkers Karl Marx* (with Friedrich Engels). pp.31-34.

พวกเขาต้องทำให้สาธารณชนแบกรับภาระอันหนักหน่วงไว้”¹⁵ จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าโซเรลปฏิเสธการใช้ความรุนแรงประเภทแรก ซึ่งเป็นหน่วยความรุนแรงที่สถาปนาโดยรัฐประชาชาติอันเป็นรูปแบบเดียวกันกับมายาคติความรุนแรงแบบเบนยามินที่ว่าด้วยความรุนแรงเพื่อการสถาปนากฎเกณฑ์ ความรุนแรงที่โซเรลสนับสนุนจึงเป็นความรุนแรงที่เกื้อหนุนจริยศาสตร์ความรุนแรงในแบบแผนของมาร์กซ์ว่าด้วยการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อการปฏิวัติ (revolutionary movement) การปฏิวัติโดยคนสามัญจึงถือเป็นการปฏิวัติทางการเมืองที่แท้จริง สำหรับโซเรลแล้วการปฏิวัติชนชั้นถือเป็นมรรควิธีทางการเมืองที่มีคุณค่าอันเหมาะสมเพื่อจุดจบที่เหมาะสมทางการเมือง การปฏิวัติของชนชั้นแรงงานจึงถือเป็นมรรควิธีทางการเมืองสุดท้ายของชนชั้นแรงงาน เพื่อหลบหลีกออกไปจากความรุนแรงในระบบทุนนิยมและการไร้ซึ่งความชอบธรรมของนายทุนผู้ถือครองปัจจัยการผลิต¹⁶

ซีซีเคและความรุนแรงแบบภาวะปกติความรุนแรงแบบใช้ระบบ ของระบบทุนนิยม

ดังที่ผู้เขียนได้เกริ่นนำในส่วนแรกว่าด้วยประเด็นข้อเสนอความรุนแรงเฉพาะของเบนยามิน เนื่องด้วยมีความศรัทธาในเทววิทยาประกอบขึ้นเป็นพื้นฐานความคิดทางปรัชญาการเมือง ทำให้เบนยามินศรัทธาการสถาปนาความรุนแรงเพื่อชำระล้างมลทินแห่งกฎเกณฑ์อันปราศจากความชอบธรรมด้วยพลานุภาพของพระเจ้า ทว่าความรุนแรงเฉพาะที่นำเสนอโดยเบนยามินเมื่อราวกว่าศตวรรษที่แล้วกลับได้รับการปัดฝุ่นใหม่

¹⁵ George Sorel. Ibid. p.291.

¹⁷ Walter Benjamin. Ibid. p.281.

อีกครั้งโดยซีเช็ก ด้วยการที่ซีเช็กพยายามผนวกเข้ามาเป็นความวาดฝันตัวหนึ่งในการแสวงหาทางออกทางเมืองภายใต้ความไม่เป็นธรรมของเศรษฐกิจการเมืองของระบบทุนนิยมโลกปัจจุบัน

ด้วยพื้นฐานแล้วซีเช็กเป็นคนที่ไม่ศรัทธาพระเจ้าเอาเสียเลย ดังนั้นความรุนแรงทเวะบนข้อเสนอของซีเช็กจึงหาได้มีองค์ประกอบอันใดเกี่ยวข้องกันกับองค์ทเวะที่น่าเสนอโดยเบนยามิน ซีเช็กตั้งข้อโต้แย้งว่าความคิดความรุนแรงทางการเมืองแบบที่น่าเสนอโดยเบนยามิน กำลังกล่าวอ้างว่าการสถาปนาความรุนแรง หรือการก่อความรุนแรงของควรต้องดำเนินเป็นไปในนามผู้อื่นที่ยิ่งใหญ่ (big other)¹⁷ อย่างเช่นตัวพระเจ้า แต่แล้วความรุนแรงแบบทเวะแบบซีเช็กกลับเป็นข้อเสนอต่อความรุนแรง ซึ่งตัวคนยอมแบกรับความรับผิดชอบการก่อความรุนแรงนั้นไว้ ความซับซ้อนเรื่องหนึ่งก็คือสำหรับซีเช็กการก่อความรุนแรงโดยคนอาจถือเป็นเสรีภาพและเป็นความศรัทธาต่อพระเจ้าด้วยในขณะเดียวกัน¹⁸ ซีเช็กกล่าวสนับสนุนประเด็นนี้ว่า “ตัวแสดงของทเวะแห่งความรุนแรง หาใช่ตัวพระเจ้า(ทเวะ)ไม่ หากแต่เป็นคน

¹⁷ ความหมายของผู้อื่นที่ยิ่งใหญ่ (big other) ในที่นี้หมายถึงสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติซึ่งคนเชื่อว่ามีอยู่จริง เหมือนกับความเชื่อในมนตราและความศักดิ์สิทธิ์ของคาถา อาคม ซึ่งความเชื่อในสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติอย่างความเชื่อในพระเจ้ามักจะนำมาสู่ ความกลัวของผู้ก่อความรุนแรง หรือเป็นหลักประกันในการสร้างความรุนแรงของคนบางกลุ่มผู้เชื่อว่าเป็นคำสั่งของพระเจ้าหรือความเชื่อในหลังความตายว่าเป็นการไปพบกับพระเจ้า แต่สำหรับซีเช็กเขาจะไร้ศรัทธากับพลังเหนือธรรมชาติเหล่านี้มากทีเดียว ซีเช็กเชื่อว่าถ้าเราจะเชื่อในพระเจ้าเราต้องเชื่อพระเจ้าในฐานะผู้พลังแห่งเสรีภาพและ ความรับผิดชอบต่อชีวิตเราเอง ซีเช็กอธิบายเรื่องนี้ได้ดีไว้ใน Slavoj Zizek. *Living in the End Times*. p.401.

¹⁸ Slavoj Zizek. *Living in the End Times*. p.401.

ต่างหาก”¹⁹

ข้อเสนอของซีเซ็กจึงเน้นย้ำให้ตัวคนเป็นศูนย์กลางของการสถาปนาความรุนแรง การเคลื่อนไหวทางการเมืองของฝ่ายซ้ายปัจจุบัน นอกจากจะไม่ใช้การเคลื่อนไหวในนามของอุดมการณ์ และไม่ใช้การเคลื่อนไหวในนามของสัญญาใดๆ ทั้งสิ้นแล้วนั้น การเคลื่อนไหวทางการเมืองที่ซีเซ็กเรียกร่องถือเป็นการเคลื่อนไหวทางการเมืองแบบหลังอุดมการณ์ (post-ideology) คือชื่อเรียกร่องทางประเด็นการเมืองว่าตัวคนต้องเป็นผู้รับผิดชอบกับการก่อความรุนแรง ซึ่งเป็นมรรควิธีทางการเมืองของคนเองด้วยตนเอง²⁰ เหนือสิ่งอื่นใดประเด็นเกี่ยวกับอารมณ์ความรู้สึกของคนในการสถาปนาความรุนแรงคือประเด็นที่งานเขียนของเบนยามินยังไม่ได้รับการอุดหนุนให้ แต่ช่องโหว่ในงานเขียนของเบนยามินกลับได้รับการเติมเต็มช่องว่างโดยซีเซ็กซีเซ็กเชื่อว่าความโกรธเคือง (rage) คือ พื้นฐานของการสถาปนาความรุนแรงทางการเมืองในงานเขียนของซีเซ็กเองก็ได้มีการหยิบยกประเด็นพูดถึงความเจ็บปวดจากความโกรธเคืองของคนมาอภิปรายเช่นกัน²¹ ซีเซ็กเปรียบเปรยว่าตัวของคนเหมือนกับแหล่งกักเก็บความโกรธที่ลุ่มค้างอยู่ภายในใจจากความรุนแรงเชิงระบบเศรษฐกิจการเมืองที่กระทำต่อพวกเขา แหล่งกักเก็บความโกรธนี้ “จะไดรวบยอดเอาการลงทุนซึ่งความโกรธของคนหลายคน และให้คำมั่นสัญญาระดับการแก้แค้นอันใหญ่หลวงเพื่อเป็นการสถาปนาความยุติธรรมในโลกใบนี้อีกครั้งหนึ่ง”²²

¹⁹ Slavoj Zizek. *Violence*. p.187.

²⁰ *Ibid.* pp.200-201.

²¹ *Ibid.* pp.200-201. .

²² *Ibid.*

ในงานเขียนของซีเซ็กความรุนแรงเชิงระบบ (systemic violence) หมายถึง ความรุนแรงที่พุ่งติดมากับระบบเศรษฐกิจการเมืองแบบทุนนิยมนับตั้งแต่ช่วงปี 1980 เรื่อยมา ซีเซ็กอ้างว่าความรุนแรงที่ผูกติดมากับระบบเศรษฐกิจการเมืองเป็นความรุนแรงที่ต้องใช้การพิณิจพิเคราะห์ในการมองเห็น เพราะความรุนแรงเชิงระบบหาใช้ความรุนแรงที่เห็นได้ด้วยตาเปล่า ซีเซ็กเขียนว่า *“ความรุนแรงเชิงระบบเปรียบเหมือนกับองค์ประกอบด้านมืดของกฎฟิสิกส์”*²³ อันเป็นองค์ประกอบด้านมืดที่เราไม่อาจมองเห็นได้โดยง่ายเลย เช่นเดียวกับกับความรุนแรงของระบบทุนนิยมที่คนในโลกตะวันตกมองมันไม่เห็นด้วยตาเปล่า การมองเห็นประเด็นความรุนแรงในระบบทุนนิยมต้องอาศัยการทำความเข้าใจกับมิติเนื้อหาระยะที่เข้มข้นจริงจัง (real substance) ซึ่งสำหรับซีเซ็กการวิจารณ์ระบบทุนนิยมคือการวิจารณ์ตัวระบบในฐานะที่ตัวระบบเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองซึ่งเข้ากุมจับสภาพความเป็นจริงของการดำเนินกิจกรรมของคนทุกคน สำหรับซีเซ็กอุดมการณ์ทุกตัวไม่เว้นแม้แต่อุดมการณ์ทุนนิยม ย่อมมีแต่ความย้อนแย้งเกิดขึ้นภายในตัวของมันเองทั้งสิ้น ฉะนั้นการวิพากษ์วิจารณ์ระบบทุนนิยมอย่างเหมาะสมจึงต้องเป็นกิจกรรมทางการเมืองโดยอาศัยผ่านทฤษฎีเก่าแก่โบราณอย่างวัตถุนิยมเชิงวิพากษ์ (dialectical materialism) เท่านั้น

การวิเคราะห์วิจารณ์ของซีเซ็กต่อความรุนแรงเชิงระบบ ถือว่าเป็นส่วนเนื้อหาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งยวดต่อการทำความเข้าใจความรุนแรงทเวะ ประเด็นของซีเซ็กในข้ออภิปรายเรื่องความรุนแรงเชิงระบบแทบจะเรียกได้ว่าเป็นการนำเอาเนื้อหาที่สุดแสนจะสามัญธรรมดา มาจัดตั้งเป็นประเด็นถกเถียงได้อย่างน่าดูชม ซึ่งการยกตัวอย่างของ

²³ Ibid. p.2.

ซีเช็กก็ทำให้ภาพสะท้อนต่อความรุนแรงเชิงระบบได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นการเหินแสมการบริจาดเงินการกุศลของนายทุนใหญ่อย่างบิลเกต (Bill Gate) และยอร์จ โซรอส (George Soros) ว่าเอาเข้าจริงแล้วเป็นเพียงแค่การสร้างมายาคติรู้มเร็วว่าอุดมการณ์ทุนนิยมสามารถทำให้คนมีความสุขได้ด้วยเงินบริจาด แต่ขณะเดียวกันก็เท่ากับเป็นการหลอกลวงมิให้คนมองเห็นความรุนแรงที่แฝงเร้นอยู่ภายในระบบทุนนิยมไปโดยพร้อมเพรียงกัน ดังที่ซีเช็กเขียนว่า “การกุศลของนายทุนคือการปิดบังมิให้คนมองเห็นการกดขี่ขูดรีดของนายทุนต่อผู้ยากไร้เสียเอง”²⁴ นอกเหนือไปจากตัวอย่างนี้แล้วประเด็นที่ซีเช็กหยิบยกมาอภิปรายยังรวมไปถึงกลุ่มคนที่ถูกผนวกเข้ามาเป็นส่วน (included as a part) ของกลไกเศรษฐกิจเช่นพวกที่อาศัยตามชุมชนยากจน (slum) ย่านชุมชนแออัด (favella) คนเหล่านี้ถือเป็นคนจำพวกที่เสียสละ ทุ่มเทแรงงานของตนเองให้กับสังคมทุนนิยม แต่คนเหล่านี้กลับไม่ได้รับสวัสดิการที่สามารถประกันความมั่นคงให้กับพวกเขาเองอย่างสมน้ำสมเนื้อ รวมไปถึงเจ้าของเพลงบางรายที่ลิขสิทธิ์ทางปัญญาของตนกลับถูกล่วงละเมิดโดยบริษัทยักษ์ใหญ่ที่ต้องการแสวงหากำไรจากตลาดเสรีของการดาวโหลดเพลงโดยที่เจ้าของเพลงหารู้ตัวไม่เลย ข้ออภิปรายของซีเช็กเหล่านี้นอกจากจะเป็นความพยายามในการทำให้ประเด็นการกดขี่ขูดรีดทางเศรษฐกิจในระบบทุนนิยม ซึ่งเป็นความรุนแรงเชิงระบบเกิดมีพลังแห่งความชัดเจนเป็นรูปธรรมมากขึ้น ยังถือเป็นความพยายามของซีเช็กในการชี้แจงว่าประเด็นบางอย่างที่ดูเหมือนว่าจะไม่มีความเกี่ยวข้องกับความรุนแรงเลย แต่เอาเข้าจริงแล้วมันกลับมีความรุนแรงซ่อนเร้นอยู่ภายในตัวระบบ ซึ่งมักเป็นไปในแบบที่คนส่วนใหญ่มองไม่

²⁴ Ibid. p.22.

เห็นเอาอีกเสียด้วย อาทิ การกุศลของนายทุนใหญ่คือการหลบซ่อนปิดบัง ความละโมภ ชุกซ่อนราคาทางการสะสมเงินทุนของนายทุนอย่าง บิล เกต และโซรอส

สำหรับซีเช็กคนในสังคมโลกตะวันตกมักมองไม่เห็นความรุนแรง ซ่อนเร้นที่อยู่ภายในตัวระบบ เนื่องด้วยเหตุว่าคนในสังคมตะวันตกมัก คำนึงกับความรุนแรงที่มีตัวแสดงที่มีความชัดเจน (identifiable agent) ซึ่งเป็นลักษณะของความรุนแรงที่มองเห็นได้และอยู่ในความเข้าใจ ทั่วไปที่คนมีต่อความรุนแรง ยกตัวอย่างเช่นการลอบสังหารผู้นำทาง การเมืองโดยปัจเจกบุคคล การวางระเบิดรถยนต์ ผู้ก่อการร้าย ฯลฯ การที่คนส่วนใหญ่ยังยึดติดกับมิติการทำความเข้าใจความรุนแรงแบบที่ ปัจเจกบุคคลเป็นผู้กระทำการอย่างตรงไปตรงมา ซึ่งเป็นความรุนแรง ชนิดที่ซีเช็กขนานนามเรียกว่า ความรุนแรงอัตวิสัย (subjective violence) เจตคติความรุนแรงประเภทนี้เองที่เป็นสาเหตุทำให้พวกเขา มิได้มี “นัยน์ตา” ในการมองเห็นถึงความรุนแรงซ่อนเร้นจากภายใน ระบบ ซึ่งกำลังปกปิดชุกซ่อนผลลัพธ์ความรุนแรงภายในตัวมันอย่าง เบบางและเงียบเขียบ

อย่างไรก็ตามประเด็นที่สำคัญมากกว่านั้นก็คือแม้ว่าโดยส่วนตัว ของซีเช็กจะได้ทำการแบ่งแยกแนวทางการวิเคราะห์ออกเป็นสอง ประเภท ได้แก่ ความรุนแรงเชิงระบบ (systemic violence) และ ความรุนแรงอัตวิสัย (subjective violence) แต่ซีเช็กกลับเสนอให้ เราพินิจพิเคราะห์ว่าเอาเข้าจริงแล้วความรุนแรงทั้งสองประเภทกลับถือ เป็นเสมือนเงื่อนไซของกันและกันซีเช็กเสนอว่าเป็นความผิดพลาด อย่างมาก หากทำการพิจารณาความรุนแรงเชิงระบบโดยแยกขาดออก จากกันกับความรุนแรงอัตวิสัยเพราะความรุนแรงอัตวิสัยเอาเข้าจริง แล้วสามารถเป็นสื่อกลางนำทางไปสู่การทำความเข้าใจความรุนแรงเชิง

ระบบได้ในทางกลับกัน ชิเช็กเสนอว่าการพิจารณาความรุนแรงอัตวิสัย ต้องไม่พิจารณาเพียงแค่ชุดการกระทำหรือชุดพฤติกรรมที่ปรากฏ โฉมออกมาเท่านั้น หากแต่จำเป็นต้องพิจารณาที่พื้นฐานเบื้องหลัง (background) อันเป็นมูลเหตุแรงจูงใจหลักของการริเริ่มความรุนแรง ให้ได้อีกด้วย ซึ่งบางที่มูลเหตุแรงจูงใจหลักของการริเริ่มความรุนแรง ของคนคนหนึ่งหรือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง อาจมีที่มาจากความไม่พอใจของ พวกเขาที่มีต่อความรุนแรงเชิงระบบก็เป็นได้ ดังนั้นความรุนแรงทั้งสอง ประเภทจึงเป็นเสมือนกระจกสะท้อนของการ “มองเห็นความรุนแรง” ของกันและกัน ซึ่งประเด็นของความรุนแรงทั้งสองประเภท ดังกล่าวนี้เป็นประเด็นที่ ชิเช็กพยายามนำเสนออย่างรักษามดุลมาโดย ตลอดในงานเขียนว่าด้วยความรุนแรงของเขา²⁵ ดังนั้นด้วยไม่ว่าเราจะ เริ่มพิจารณามุมมองจากความรุนแรงเชิงระบบหรือเริ่มพิจารณาจาก มุมมองของความรุนแรงอัตวิสัย บทสรุปของชิเช็กก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง ออกไปจากเรื่องของความไม่ยุติธรรมทางระบบเศรษฐกิจ อย่างเช่น การกดขี่ขูดรีดทางเศรษฐกิจที่เป็นลักษณะซ่อนเร้นแอบแฝงมากขึ้น อย่างกรณีของการละเมิดลิขสิทธิ์ทางปัญญาอย่างเปิดเผยของบริษัท เพลงและผลิตซีดีการปลุกภาวะให้ประเทศโลกที่สามที่เป็นประเทศ กสิกรรมเสียส่วนใหญ่ ต้องกลายมาเป็นผู้รับผิดชอบร่วมด้วยกับ ประเทศอุตสาหกรรมในประเด็นเรื่องภาวะโลกร้อน รวมถึงความไม่ จริงใจในการให้เงินการกุศลของชนชั้นนายทุนต่อคนในประเทศโลกที่ สาม ฯลฯ ซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นประเด็นที่ชิเช็กอ้างว่าคนในประเทศ ตะวันตกกลับมองไม่ออกเสียเองว่าพวกตนคือต้นเหตุของความรุนแรง เชิงระบบทั้งสิ้นไม่ว่าพวกเขาจะรู้ตัวหรือไม่ก็ตาม

²⁵ Ibid. pp.1-2.

การผูกปมประเด็นปัญหาโดยวางรากฐานที่การวิเคราะห์ความรุนแรง อันมีที่มาจากระบบเศรษฐกิจการเมืองอย่างค่อยเป็นค่อยไป นำพาซีเช็กมาสู่ความฝันของเขาผ่านการนำเสนอความคิดเกี่ยวกับความรุนแรงเฉพาะในสถานะของความเป็นได้ของการเป็นทางออกของสภาพเศรษฐกิจการเมืองแบบทุนนิยม จุดประสงค์ของการนำเสนออีกเพื่อการขับเคลื่อนสถานะหลุดพ้นจากวงจรของสภาพการณ์ความรุนแรง ของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในปัจจุบัน โดยอาศัยความโกรธสะสมของมวลชนเป็นพื้นฐาน เฉกเช่นที่ได้กล่าวไปแล้วว่าคนเท่านั้นที่เป็นตัวแสดงหลักของความรุนแรงเฉพาะ อย่างไรก็ตามในกาลสมัยแห่งห้วงเวลาปัจจุบันท่ามกลางความรู้สึกของผู้คนที่เกิดความรู้สึกอึดระอาและกินแหนงแคลงใจกับระบบทุนนิยม ความโกรธเคืองต่อระบบทุนนิยมที่กำลังพอกพูนมากขึ้นเรื่อยจนสามารถปะทุขึ้นเป็นพลังร่วม แห่งการโค่นล้มความไม่เป็นธรรมของความรุนแรงเชิงระบบกลับประสบกับปัญหาอีกอย่างน้อยสองเรื่องที่เกิดขึ้นตามมา

ประการแรกต้นทุนแห่งความโกรธที่คนมีต่อระบบทุนนิยมกลับกลายเป็นศกยภาพแห่งความโกรธอันปราศจากระดับความเข้มข้นรุนแรงที่เพียงพอ ความโกรธที่ควรจะเป็นเรื่องของการสะสมพอกพูนขึ้นเรื่อยที่คนมีต่อระบบทุนนิยมกำลังถูกแทนที่ด้วยความโกรธของพวกอิสลามหัวรุนแรง (ซึ่งความโกรธของอิสลามหัวรุนแรงถือเป็นเพียงการแก้แค้นของผู้เคราะห์ร้ายเพียงแค่งุ่มเดียว) และความโกรธของพวกวัยรุ่นผู้ไร้ซึ่งเหตุผล²⁶ อันเป็นอุปสรรคขวางกั้นต่อการสถาปนาความรุนแรงเฉพาะอันเป็นความโกรธที่มวลชนสำแดงพลังในการเปลี่ยนแปลงระบบการเมือง

²⁶ Ibid. p.187.

ประการที่สอง คนในโลกตะวันตกขาดซึ่งความรับผิดชอบอย่างแท้จริงต่อผู้ยากไร้ในประเทศโลกที่สาม มายาคติของการให้เงินช่วยเหลือของรัฐบาลในประเทศโลกที่หนึ่งต่อประเทศโลกที่สามกลับสร้างจิตสำนึกที่ผิดพลาดให้แก่คนในโลกตะวันตกว่ารัฐบาลของพวกเขาสามารถทำการประคับประคองผู้ยากไร้ได้อย่างเบ็ดเสร็จสมบูรณ์แล้ว จนทำให้คนในโลกตะวันตกปราศจากสำนึกร่วมต่อการเป็นพลเมืองโลก ผู้จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตและระบบการคิดบางอย่างเพื่อหลีกเลี่ยงการกระทำความรุนแรงต่อคนในประเทศโลกที่สามและต่อนิเวศวิทยาของโลกใบนี้ คนในโลกตะวันตกเข้าใจอย่างฉาบฉวยว่า บทบาทการแทรกแซงด้านมนุษยธรรม (humanitarian intervention) ของประเทศมหาอำนาจคือความเป็นการเมือง (political) และการพัฒนา (development) ให้แก่คนในประเทศโลกที่สามไปโดยปริยาย อนิจจาความฉาบฉวยของเจตคติเหล่านี้ต่างหากอันกลับกลายมาเป็นการเพิกเฉย และการทำให้คนในโลกตะวันตกกลายเป็นผู้แต่ยืนมอง การแก้ไขปัญหาก็ไม่จริงจังยั่งยืนและปราศจากการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงกับความรุนแรงเชิงระบบที่เกิดขึ้นในประเทศกำลังพัฒนา

ความพยายามชนิด “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” ด้วยการตัดขาดออกจากความรุนแรงเชิงระบบด้วยอาศัยพลังแห่งความเป็นการเมือง เพื่อตัดทอน ป้องกัน และต่อต้านความรุนแรงเชิงระบบของมวลชน ผู้ได้รับผลกระทบอย่างใหญ่หลวงจากระบบเศรษฐกิจการเมืองก็ต้องด้วยอาศัยความรุนแรงที่มีอาณาบริเวณกว้างกว่าความรุนแรงเชิงระบบ การเกิดขึ้นของความรุนแรงทะเลาะจึงเป็นด้วยเหตุของการต่อสู้ชนิดปราศจากคำว่าถดถอยกับความรุนแรงเชิงระบบ ความรุนแรงทะเลาะเป็นการแยกตัวออกจากมายาคติความเป็นการเมืองแบบเล่นกลกับผู้ยากไร้ (การให้เงินช่วยเหลือ การแทรกแซงด้านมนุษยธรรม) สู่การ

สถาปนาความรุนแรงโดยมีมวลชนเป็นกำลังทางการเมืองสำคัญ คนที่มีชีวิตทางการเมืองแบบหาได้กลัวตายกับความตายจากการต่อสู้เชิงเศรษฐกิจการเมืองที่อยู่เบื้องหน้า ปรชญาชีวิตของคนที่อยู่แนวทางความรุนแรงทោះคือคนที่เคารพศรัทธาในแรงขับสู่ความตาย (death drive) ของพวกเขาเอง คนที่การใช้ชีวิตของเขาเป็นในแบบชอบฆ่าของชีวิตที่หลุดพ้นจากขอบเขตการใช้ชีวิตแบบระดับสามัญธรรมดาที่น่าสนใจคือ การต่อสู้ทางการเมืองในแนวความรุนแรงทោះคนคือองค์อภิปัตย์ที่อยู่เหนือกฎเกณฑ์ หาใช่องค์อภิปัตย์ซึ่งถูกล้อมกรอบด้วยมายาคติแห่งกฎเกณฑ์ทางสังคม²⁷

หลายครั้งที่มีการเข้าใจผิดคิดว่าความรุนแรงทោះคือนิยามเดียวกันกับการก่อการปฏิวัติอย่างเข้มข้นเท่านั้น จริงแล้วตามความคิดของ ชิเช็กการปฏิวัติเป็นเพียงแค่แนวทางหนึ่งของความรุนแรงทោះเท่านั้น เพราะช่วงกว้างของการสถาปนาความรุนแรงทោះสามารถเป็นได้ตั้งแต่การรุมทำร้ายคน การรวมกลุ่มกันของคนเพื่อเรียกร้องประเด็นทางการเมือง (อียิปต์ ตุนิเซีย) จนกระทั่งถึงการจัดตั้งองค์กรการปฏิวัติที่น่าสะพรึงกลัว²⁸ ความรุนแรงทោះจึงมีจำเป็นต้องเป็นการปฏิวัติ หากแต่การทำความเข้าใจความรุนแรงทោះจำต้องพิจารณาในในฐานะของวิธีการทางการเมือง (means) ซึ่งมีช่วงกว้างที่หลากหลาย เมื่อช่วงกว้างมีความหลากหลายแล้วดังนั้น การทำนายจุดสิ้นสุดทางการเมืองในแต่ละท้องถิ่นพื้นที่ก็ย่อมเป็นเรื่องที่ยากยิ่งเป็นเงาตามตัวไปด้วยความรุนแรงทោះจึงเป็นข้อเสนอทางการเมืองเพื่อให้คนพิจารณาที่เรื่องของการใช้วิธีการทางการเมืองอันหลากหลายมาก

²⁷ Ibid. p.198.

²⁸ Ibid. p.185.

กว่า ช่วงกว้างของเส้นขอบฟ้าแห่งวิธีการที่มีขอบเขตกว้างเชิงลึก และแน่นอนว่ามันปราศจากซึ่งจุดจบที่ชัดเจนทางการเมือง (means without end)²⁹ การวางกรอบโครงสร้างการวิเคราะห์เช่นนี้ของซีเซ็ก นอกจากจะทำให้ซีเซ็กสามารถหลีกเลี่ยงการกล่าวถึงข้อสรุปที่ชัดเจนว่าการปฏิวัติชนชั้นกรรมาชีพคือทางออกที่จำเป็นสำหรับการหลุดพ้นออกจากสภาพการณ์ความรุนแรงทางเศรษฐกิจสังคมที่ดำเนินอยู่ ณ ห้วงเวลาปัจจุบัน ยังทำให้ซีเซ็กสามารถกระชับรบกวนกับพวกที่มีความคิดแบบหลังฝ่ายซ้าย (post-Left) ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่ไม่ได้มีความคิดในการจุดชนวนการปฏิวัติแต่แรกอีกด้วย

ช่วงกว้างของความรุนแรงทเวะแม้จะเปิดโอกาสให้ขบคิดถึงวิธีการทางการเมืองที่หลากหลายก็จริงอยู่ แต่ทว่าวิธีคิดของซีเซ็กก็หาได้มีความสอดคล้องเสียเท่าใดนักกับพวกหลังฝ่ายซ้าย ซีเซ็กยังคงปักหลักความคิดทางการเมืองว่าการกระทำทางการเมืองของความรุนแรงทเวะจะต้องเป็นการกระทำเพื่อประสานรอยต่อระหว่างความรุนแรงอัตวิสัยและความรุนแรงเชิงระบบเข้าด้วยกัน กล่าวคือความรุนแรงทเวะสามารถสร้างรอยต่อเชื่อมโยงเพื่อทำให้ความรุนแรงอัตวิสัยเป็นเหตุผลของกันและกันต่อความรุนแรงเพื่อต่อต้านความรุนแรงเชิงระบบ ในขณะที่เดียวกันความรุนแรงทเวะก็คือพาหนะตัวหนึ่ง ซึ่งเปิดเผยให้ประจักษ์เห็นถึงเบื้องหลังของความรุนแรงเชิงระบบด้วย ด้วยเหตุนี้ความรุนแรงทเวะจึงเป็นความรุนแรงที่สามารถควบคุมรักษาสมดุลระหว่างความรุนแรงอัตวิสัยและความรุนแรงเชิงระบบ และสามารถทำให้คนไม่ละเลยความสำคัญของความรุนแรงทั้งสองได้เป็นอย่างดี

²⁹ Ibid. p.202.

ดังที่กล่าวไปแล้วว่าช่วงของความรุนแรงทมิฬสามารถเริ่มได้ตั้งแต่การรุมทำร้ายคนจนถึงการจ้องครุฑกรกรปฏิวัติที่น่าสะพรึงกลัว ซิเช็กจึงยกตัวอย่างสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในประเทศบราซิลรวมไปถึงการปฏิวัติของนักปฏิวัติทางการเมืองผู้ยิ่งใหญ่ในอดีตอย่าง โรแบสปีแยร์ (Robespierre) โดยย้อนกลับไปในปี 2007 ณ กรุงริโอ เดอจาเนโร (Rio de Janeiro) ประเทศบราซิล กลุ่มคนจนกลุ่มใหญ่เข้าโจมตีบริเวณเมืองซึ่งเป็นย่านของคนมีเงินทั้งฉกชิงวิ่งราว ทั้งลักขโมยของและจุดไฟเผาห้างสรรพสินค้าราวกับสายฟ้าฟาด³⁰ ซิเช็กวิจารณ์ภาพเหตุการณ์ ณ กรุงริโอ เดอจาเนโรนี้ว่า “มันดูไม่ผิดแปลกไปจากสิ่งที่เกิดขึ้นในคัมภีร์ไบเบิล ราวกับเป็นการลงโทษของพระเจ้าต่อหนทางแห่งบาปของมนุษย์”³¹ เหตุการณ์ในกรุงริโอ เดอจาเนโรดังที่กล่าวไป ถือได้ว่าเป็นกรณีตัวอย่างที่ดีของความรุนแรงทมิฬของกลุ่มคนผู้สูญเสียโอกาสจากสังคมทุนนิยม กลุ่มคนที่จริงแล้วเขาเป็นส่วนทางการเมือง แต่กลับมิได้รับการประกันสวัสดิการอย่างมีประสิทธิภาพเท่าที่ควรการแก้แค้นของคนต่อความรุนแรงเชิงระบบจึงเกิดขึ้นในระดับหนึ่งแล้วความรุนแรงทมิฬที่กระทำการโดยกลุ่มคน ถือเป็นการเกิดปะทุขึ้นมาอย่างรวดเร็วโดยที่ปราศจากการตั้งตัวของทุกฝ่าย จนทำให้มีสามารถระบุตำแหน่งความรุนแรงที่แน่นอนได้เลยจากตัวอย่างนี้ จะเห็นได้ว่าเอาเข้าจริงแล้วความรุนแรงแบบอัตวิสัยก็ยังคงมีความสำคัญอยู่ เพียงแต่ว่ามันจำเป็นต้องถูกพิจารณาว่ามันเป็นการตอบโต้ด้วยการใช้ความรุนแรงอย่างได้สมดุลหรือไม่อย่างไรกับความรุนแรงเชิงระบบ

30 Ibid.

31 Ibid.

ดังนั้นประเด็นที่สำคัญในการพิจารณาความรุนแรงเฉพาะของประเทศบราซิล ณ ตรงนี้ ก็คือการที่ความรุนแรงแบบอัตวิสัยของกลุ่มคนจนมิใช่ความรุนแรงไร้เดียงสา หากแต่เป็นความรุนแรงที่เป็นความโกรธเคืองต่อความรุนแรงเชิงระบบ และในขณะเดียวกันก็สามารถกล่าวได้ว่าความรุนแรงเชิงระบบคือมูลเหตุของการปะทุขึ้นของความรุนแรงอัตวิสัยการวิเคราะห์แบบรักษาสมดุลความรุนแรงในลักษณะนี้เท่านั้นด้วยการทำให้ (1) ภาพของความรุนแรงอัตวิสัยมิใช่เป็นเพียงแค่ความรุนแรงไร้เดียงสา (2) ภาพของความรุนแรงเชิงระบบเป็นมูลเหตุของความรุนแรงอัตวิสัย ทั้งสองเหตุผลดังกล่าวนี้เท่านั้นซึ่งจะเป็นบ่อเกิดของการรักษาสมดุลระหว่างความรุนแรงของทั้งสองประเภทความรุนแรง

การวิเคราะห์แบบบูรณาการเช่นนี้จะเป็นการทำให้ความรุนแรงเชิงอัตวิสัยและความรุนแรงเชิงระบบดูมีเหตุผลต่อกันและกันขึ้นมาในทันที การวิเคราะห์แบบประสานกันและรักษาสมดุลของทั้งสองความรุนแรงให้ได้เช่นนี้เองคือบทบาทสำคัญของความรุนแรงเฉพาะ ซึ่งจะมีความผิดแผกแตกต่างกับความรุนแรงอื่นที่เสียสมดุล อาทิ การฆ่าสัตว์ตัดชีวิตด้วยความสำราญ การทำร้ายผู้อื่นด้วยความคึกคะนองของตนเอง การเผาบ้านเรือน ปิดล้อมสถานที่สำคัญทางราชการ ฯลฯ ซึ่งจากตัวอย่างความรุนแรงที่ยกมา ถ้าหากปราศจากการระบุเหตุผลของการกระทำที่ได้น้ำหนักมากพอแล้ว จะถือว่าเป็นความรุนแรงแบบอัตวิสัยที่ไร้เดียงสาทั้งสิ้น ถ้าหากปราศจากมูลเหตุที่มีน้ำหนักมากพอต่อการอธิบายถึงการต่อต้านความรุนแรงเชิงระบบของสังคมทุนนิยมความรุนแรงที่กล่าวมาจะไม่ถือว่าเป็นเข้าข่ายของความรุนแรงเฉพาะเลย หากแต่เป็นความรุนแรงของพวกนิยมความคิดไร้ระเบียบเสียมากกว่า

การพิจารณาความรุนแรงเฉพาะสามารถพิจารณาที่มีติของ

การปฏิวัติที่นำสะพรึงกลัว ยิ่งตัวอย่างสำคัญของซีเช็กก็คือความคิดของนักปฏิวัติอย่างโรเบสปีแยร์ (Robespierre) ด้วยแล้วนั้น ความรุนแรงทeweะของโรเบสปีแยร์ถือได้ว่าเป็นความรุนแรงของคนที่ราวกับว่าพวกเขากำลังโยนสายฟ้าฟาดใส่ความไม่ยุติธรรมของระบบสังคมการเมืองทั้งระบบของประเทศฝรั่งเศสในช่วงศตวรรษที่ 18-19 เลยทีเดียวสำหรับซีเช็ก การสถาปนาความรุนแรงของโรเบสปีแยร์ถือเป็นการสถาปนาความรุนแรงเพื่อความยุติธรรมของสังคม ซึ่งเป็นมรรควิธีความรุนแรงซึ่งเป็นทางเลือกทางการเมืองทางหนึ่ง ซึ่งมีคุณค่าทัดเทียมกับคำตัดสินของศาล³² ความเข้มข้นของระดับความรุนแรงทeweะแบบโรเบสปีแยร์ถือว่ามึ้น้ำหนักและความล้ำไกลมากกว่าความรุนแรง ณ กรุงริโอ เดอจาเนโร เพราะโรเบสปีแยร์ถึงขนาดหมายมั่นปั้นมือที่จะสร้างสาธารณะรัฐใหม่ที่ปราศจากความไม่ยุติธรรมเอาเสียเลยด้วยซ้ำ ดังที่เขาเขียนว่า “ข้าพเจ้าสามารถสร้างความมั่นใจแก่ท่านจิตวิญญาณที่ยังมีความรู้สึกและบริสุทธิ์ มั่นมีการปรากฏตัวอยู่ เจ้าความอ่อนโยนนั่น ความหยิ่งยโสและความรู้สึกรุนแรงที่เพิกถอนไม่ได้ ความทุกข์ทรมานและความยินดีในหัวใจของผู้ที่เปี่ยมไปด้วยคุณธรรมความน่าสะพรึงกลัวอันสุดจะหยั่งถึงของพวกทรราช ความเมตตากรุณาอันเร้าร้อนของเราต่อคนที่ถูกข่มเหงรังแก ความรักอันศักดิ์สิทธิ์เพื่อมาตุภูมิ เจือปนไปอีกด้วยความรักอันสูงค่าและศักดิ์สิทธิ์แด่มนุษยชาติ หากปราศจากสิ่งเหล่านี้แล้วการปฏิวัติอันยิ่งใหญ่ก็คงเป็นได้แค่เพียงการฆาตกรรมซึ่งเป็นเพียงแค่เสียงอึกทึก ซึ่งไปทำลายเอาอาชญากรรมอื่นๆ มั่นปรากฏเป็นแน่แท้ ซึ่งความทะเยอทะยานอันเอ่อล้นด้วยกรุณาที่จะสถาปนา ณ ที่นี้ บนโลกใบนี้ ความเป็นสาธารณะเพื่อคนทุกคน

³² Ibid.

แห่งแรกในโลก³³

จากข้อความของโรแบสปีแยร์ข้างต้นผนวกกับตัวอย่างความรุนแรงในกรุงริโอ เดอจาเนโร ทำให้เราสามารถสรุปถึงคุณลักษณะสำคัญของความรุนแรงทะเลาะได้อย่างน้อยสามประการด้วยกัน

ประการแรก แม้ว่าความรุนแรงทะเลาะจะหลีกเลี่ยงภาพลักษณ์ของความรุนแรงที่กระทำการอย่างตรงไปตรงมาอย่างความรุนแรงอหิวาต์วิสัยไม่ได้ แต่การถ่วงดุลด้วยภาพลักษณ์จากความรุนแรงเชิงระบบซึ่งเป็นความรุนแรงที่กระทำกับคนก่อนกลับให้ภาพในมุมกลับได้เป็นอย่างดีว่าบางทีความรุนแรงเชิงระบบอาจเป็นเหตุผลจำเป็นของการทำให้ความรุนแรงอหิวาต์วิสัยปะทุเกิดขึ้น ความรุนแรงอหิวาต์วิสัยจึงมิได้กลายเป็นความไร้เดียงสาและความไร้สาระของการกระทำเสียทีเดียวและอาจพิจารณาได้ว่าความรุนแรงอหิวาต์วิสัยที่กระทำการตอบโต้กับความรุนแรงเชิงระบบที่เข้ากระทำความรุนแรงกับผู้อ่อนแอความรุนแรงอหิวาต์วิสัย มาก่อนหน้านั้นมีสถานะเทียบเท่ากับความรุนแรงทะเลาะบนเงื่อนไขที่ว่าถ้าหากการก่อความรุนแรงเชิงอหิวาต์วิสัยเป็นการกระทำทางการเมืองในลักษณะตอบโต้ที่รักษาสมดุลได้เป็นอย่างดีกับความรุนแรงเชิงระบบ ซึ่งเข้ากระทำกับพวกเขามาก่อนหน้านี้ อย่างกรณีที่เกิดขึ้นในกรุงริโอ เดอจาเนโร ประเทศบราซิล

ประการที่สอง ความรุนแรงทะเลาะต้องมิใช่การสวมอ้างนามของพระเจ้าเพื่อการให้เหตุผลอย่างมีความชอบธรรมต่อการกระทำทางการเมืองของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ตัวแสดงของความรุนแรงทะเลาะคือคนที่ได้รับความเจ็บปวดจากความรุนแรงเชิงระบบเท่านั้นโดยไม่จำเป็นต้องอ้างว่าเป็นการกระทำในนามของพระเจ้า การกระทำทางการเมือง

³³ Ibid. p.203.

ใดก็ตามที่อ้างนามพระเจ้า (God) จะไม่ถือว่าเข้าข่ายความรุนแรงทោះ เช่น การกระทำทางการเมืองของพวกกลุ่มผู้ก่อการร้ายชาวมุสลิม ซึ่งอ้างว่ากระทำการในนามของพระเจ้า ผู้เป็นเจ้าของ ลักษณะนี้จะไม่สามารถจัดประเภทได้ว่าเป็นความรุนแรงทោះ

ประการที่สาม วิธีการทางการเมืองของความรุนแรงทោះมีความกว้างได้ตั้งแต่การรุมทำร้ายจนถึงการจัดระเบียบการปฏิวัติ ซึ่งผลลัพธ์ของการปรับใช้วิธีการทางการเมืองที่มีทางเลือกหลากหลายย่อมส่งผลทำให้จุดจบทางการเมืองมีความคาดเดาผลลัพธ์ที่ชัดเจนได้ วิธีการทางการเมืองของคนจนที่พุ่งเข้ามาทำร้ายชนชั้นกลางอย่างทีริโอ เดอจาเนโร ย่อมได้จุดจบทางการเมืองที่มีความแตกต่างกับวิธีการทางการเมืองที่มีการจัดระเบียบสูงอย่างของโรเบสปีแอร์ และแน่นอนว่าย่อมแตกต่างกันกับจุดจบที่เกิดขึ้นในอียิปต์และตูนีเซีย ด้วยเหตุนี้เองความรุนแรงทោះจึงได้รับการสรุปว่าเป็น “วิธีการอันบริสุทธิ์ที่ไม่อาจระบุจุดจบที่ชัดเจนได้” (pure means without end)

บทสรุปสู่ความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันของลัทธิคิด
เรื่องความรุนแรง: เบนยามินไซเรล ซีซีค

การหยิบยกนำเอาความคิดเรื่องความรุนแรงทោះซึ่งเป็นแนวความคิดทางการเมืองเมื่อประมาณกว่าเกือบจะครบศตวรรษย่อมประสพกับข้อจำกัดอย่างรุนแรง อย่างน้อยที่สุดก็คงเป็นในเรื่องของบริบททางการเมืองที่มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือบริบททางการเมืองในยุคสมัยของเบนยามินย่อมมีความแตกต่างกันกับยุคสมัยของซีซีค ในช่วงเวลาที่เบนยามินสามารถเจริญในความคิดทางการเมืองเรื่องมายาคติความรุนแรงและความรุนแรงทោះขึ้นมา

ได้นั้น ตรงกับเวลาที่ชาวเยอรมันถูกล้อมกรอบด้วยความไม่โปร่งใสทางการเมือง ภาวะเงินเฟ้อ ข้าวยากหามาแพง การคอร์รัปชันของนักการเมือง ฯลฯ ส่งผลต่อความศรัทธาต่อประชาธิปไตยรัฐสภาของเยอรมนีแต่ในขณะที่บริบทความรุนแรงทางเศรษฐกิจการเมืองของซีเช็กกลับเป็นมายาคติของระบบทุนนิยมโลก ซึ่งตัวระบบกระทำควบคู่กับภาวะวิสัยของการกดขี่ซูตรีตทางเศรษฐกิจต่อคนจนและผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ค่าจ้างแรงงานที่ไม่ได้สมดุลกับมาตรฐานการครองชีพซึ่งสำหรับซีเช็ก ประเด็นเหล่านี้แอบแฝงเป็นมายาคติราวกับเป็นด้านมืดของกฎฟิสิกส์ จนทำให้คนในโลกตะวันตกมิได้ประจักษ์เห็นถึงประเด็นความรุนแรงเหล่านี้ได้อย่างชัดเจนเท่าใดนัก

ด้วยบริบทที่มีความแตกต่างกันพอสมควรตรงนี้เอง จึงนำมาสู่การนำเสนอวิธีการทางออกทางการเมืองของเบนยามินและซีเช็กที่มีความแตกต่างกันอย่างสิ้นเชิง ขณะที่พื้นฐานความคิดของเบนยามินเป็นในแนวทางของเทววิทยาการเมือง ซึ่งตัวของเบนยามินไม่เชื่อประวัติศาสตร์มนุษยชาติที่ตัวคนขึ้นอยู่กับโชคชะตาของรัฐ (โชคชะตาของคนที่ขึ้นอยู่กับความรุนแรงตำนาน) หากแต่เบนยามินเชื่อว่าด้วยอำนาจแห่งองค์เทวะซึ่งสถิตอยู่นอกโลกเท่านั้นที่จะมีแต่ประกาศิตในการทำหน้าที่ขจัดปัดเป่าความไม่สมดุลและความไม่เป็นธรรมแห่งประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติ แต่ในขณะที่ซีเช็กกลับคิดในทางตรงกันข้ามการตีความความรุนแรงเทวะของซีเช็กดูจะมอบอำนาจในการเปลี่ยนแปลงและหักเหประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติด้วยพลังอำนาจ ของตัวคนเองมากกว่าจะเลื่อมใสในอำนาจขององค์เทวะแบบเบนยามิน

ด้วยความที่เป็นผู้เลื่อมใสศรัทธาในลัทธิมาร์กซ์เหมือนกันทั้งสองท่าน ทำให้ความคิดทางการเมืองของซีเช็กดูจะเชื่อมโยงด้วยกัน

ได้เป็นอย่างดีกับความคิดของโซเรลมากกว่าของเบนยามิน หากเรานำความคิดของโซเรลมาปรับใช้ในศตวรรษที่ 21 มรรควิธีทางการเมืองของโซเรลก็คงหนีไม่พ้นเรื่องของการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อการปฏิวัติของชนชั้นกรรมาชีพ ประกอบกับความศรัทธาของโซเรลที่มีต่อการโจมตีระบบทุนนิยมของชนชั้นกรรมาชีพ แต่ในขณะที่ซีเช็กผู้ซึ่งไม่ได้นับถือมาร์กซ์ยิ่งหย่อนไปกว่าโซเรลเลย กลับนำเสนอประเด็นในรูปแบบทฤษฎีที่สามารถหลบเลี่ยงจากการสรุปรวบรัดถึงการปฏิวัติชนชั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพกว่าโซเรล ในข้อเสนอเรื่องความรุนแรงเทวะของซีเช็ก ซีเช็กสามารถทำให้การกล่าวถึงการปฏิวัติเป็นเพียงแค่แนวทางหนึ่งของความเป็นไปได้ของการใช้ความรุนแรงเท่านั้น ข้อเสนอต่อทางออกทางการเมืองของซีเช็กบนเส้นขอบฟ้าความรุนแรงเทวะสามารถตีกรอบตั้งแต่การสร้างความรุนแรงด้วยการรุมทำร้าย (บราซึล) ด้วยการชุมนุมทางการเมืองโดยกลุ่มต่างความคิดทางการเมือง (ไทย) จนถึงด้วยการปฏิวัติด้วยพลังมวลชน (ฝรั่งเศส ฮียิปต์ ตูนิเซีย) ข้อเสนอของซีเช็กจึงมีขอบข่ายการพูดถึงเส้นขอบฟ้าความรุนแรงที่กว้างไกลกว่าผู้เลื่อมใสลัทธิมาร์กซ์ด้วยกันอย่างโซเรล

แม้ว่าสิ่งที่น่าสังเกตในความคิดของซีเช็กอยู่ที่การสนับสนุนและการให้ความสำคัญกับพลังมวลชนในการเปลี่ยนแปลงการเมือง ปัจจุบันมากกว่าที่จะพึ่งพาความรุนแรงแบบเปิดเผยตนขององค์เทวะ (ความเชื่อแบบวันพิพากษาโลก) แต่กระนั้นการปรับใช้มรรควิธีทางการเมืองที่แตกต่างกันออกไปก็ย่อมส่งผลลัพท์ทำให้การแสวงหาจุดจบทางการเมืองที่ลงตัว สวยงาม และได้สภาพสมดุลงที่สุดก็ยังคงเป็นสภาพการณ์ที่วาดฝันกันมาได้อยู่ดี และแน่นอนว่าจุดจบทางการเมืองย่อมมีความแตกต่างหลากหลายกันออกไปในหลายพื้นที่จุดจบทางการเมืองของการทำร้ายร่างกายชนชั้นกลางโดยคนชั้นล่างในบราซึล ย่อม

ผิดแผกแตกต่างกันกับการชุมนุมทางการเมืองในประเทศไทย และยอมส่งผลลัพธ์ที่เป็นจุดจบทางการเมืองที่แตกต่างกันกับพลังมวลชนอย่างที่เกิดขึ้นในอียิปต์ ด้วยเหตุนี้เองความรุนแรงทวะจึงหมายถึง “วิธีการอันบริสุทธิ์ที่ไม่อาจจะระบุจุดจบที่ชัดเจนได้” (pure means without end)

ที่น่าแปลกใจที่สุดแม้จะเป็นสาระสำคัญเพียงเล็กน้อย แต่ก็ยังคงเป็นสาระสำคัญที่จะไม่เหลียวมองไม่ได้เลย ก็คือข้อเสนอทางการเมืองของซีเซ็กที่ว่า “บางครั้งการไม่ทำอะไรเลย ถือเป็นความรุนแรงที่รุนแรงที่สุดที่ต้องกระทำ”³⁴ จากข้อความข้างต้นจะเห็นได้ว่าบางทีการกระทำทางการเมืองที่มีความรุนแรงที่สุดคือการปฏิเสธการทำงานของชนชั้นผู้ตกทุกข์ได้ยาก ซึ่งหมายถึงว่าเป็นการปฏิเสธที่จะไม่ทำการอันใดให้เกิดประโยชน์แก่ชนชั้นผู้ได้เปรียบจากระบบทุนนิยมอีกต่อไป (ยกตัวอย่างเช่น การนัดหยุดงานของชนชั้นแรงงาน) ดังนั้นประเด็นทางการเมืองเรื่องหนึ่งซึ่งฝ่ายซ้ายอาจจะเกิดความรำคาญใจที่จะยอมรับจากงานเขียนของซีเซ็กแต่ก็ต้องยอมรับด้วยกัน ณ ที่นี้ อย่างยุติธรรมให้จงได้ ก็คือหนึ่งในองค์ประกอบของความรุนแรงทวะที่ซีเซ็กนำเสนอนอกจากจะเป็นเรื่องของการรุมทำร้ายจนถึงการปฏิวัติแล้วยังรวมถึงการกระทำทางการเมืองแบบ “วางเฉย” (แต่ไม่ถึงขนาดปลงตก)กับความรุนแรงเชิงระบบ หากแต่ต้องพิจารณาการวางเฉยทางการเมืองในฐานะหนึ่งในวิธีการของการกระทำทางการเมืองของปวงชนที่สามารถสร้างความรุนแรงต่อความรุนแรงเชิงระบบซึ่งอาจจะมี ความรุนแรงไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ามรรควิธีการปฏิวัติทางการเมืองและไม่น้อยหน้าการปฏิวัติระบบทุนนิยมเลยเสียด้วยซ้ำ

³⁴ Ibid. p.217.

บรรณานุกรม

- Zizek, Slavoj. (2010). **Living in the End Times**. London and New York: Verso.
- _____. (2008). **Violence**. New York: Picador.
- Benjamin, Walter. (1912). Critique of Violence. in **Reflections: Essays, Aphorisms, Autobiographical Writings**. New York: Schocken Books.
- Marx, Karl. (2004). Communist Manifesto. in **Essential Thinkers Karl Marx (with Friedrich Engels)**. London: CRW Publishing Limited.